

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

11 De furto, & rerum, quae auferu[n]tur, restitutione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

fari, quia honor, inquit, est pecunia compensabilis. Alij verò aiunt, nunquam honorem pecunias posse compensari; quoniam honor longè superior, & pretiosior est pecuniis. Et hoc intelligitur de honore, ut honor est: nam quantum ad damna, quæ ex iactura honoris emergunt, conuenit inter omnes ea posse pecuniis compensari, sicut damna, quæ ex homicidio, vel infamia consequuntur.

*De Furto, & de rerum, quæ furto
auferuntur, restitu-
tione:*

CAPVT XI.

HOC loco agendum nobis est de Furto, & Rapina, & de Restitutione tam rei furtiuae, quam raptæ. De Furto extat titulus secundus in libro 42. Digestorum, & Institut. de Obligationibus, quæ ex Furto nascuntur. §. Furtum, & sequentibus. De Furto agit Sanctus Thomas in 2. 2. questione 66. & Caietanus ibidem. Sotus libro 5. de iustitia, questione 3. articulo 1. Gabriel in 4. distincti. 15. questione 3. Maior eodem libr. & distincti. quæst. 24. 25. 26. Couarruias in Reg. Peccatum. part. 2. §. 1. Summistæ, Angelus, Siluester, Rosella, Tabiena, Armilla, Caietanus in verb. Furtum.

Furtum à Iurisperitis communiter definitur hoc modo: [est contractatio rei alienæ fraudulosa inuito domino lucrifaciendi gratia, vel in eius rei, vel etiam vñs eius, vel possessionis.] ff. de Furtis. l. 1. & Insti. de Obliga. quæ nascuntur ex del. §. Furtum.

Dicitur primò (Contractatio) quoniam sola cogitatio, aut voluntas furti faciendi, non facit furtum. Vnde si quis furti faciendi causa domum alicuius, vel cubiculum fuerit ingressus, si nihil contractauerit, fur non est. Dicitur autem contractare, qui rem mobilem de loco in alium locum mouet. l. Possideri. §. Si rem apud re. ff. de Possessione. Vnde Iurisperiti, & Summistæ aiunt, in hac definitione per rem intelligi mobilem, & corporalem; quia in rebus immobilibus furtum non committitur, quia contractari, id est, de vno loco in alium moueri nequeunt. Nec item in rebus incorporalibus furtum committitur, quales sunt actiones, seruitutes, iura, census, & redditus. ff. de Furtis. l. Verum, prima. quia inter corporalia censeri nequeunt.

Dicitur (Rei alienæ) quia in propria re furtum non committitur, nisi in ea alius habeat ius aliquod, nimirum vñm, vel vsufructum, vel possessionem, vel custodiam, vel ius pignoris. Item in re pro derelicta habita furtum non committitur: quia furtum fieri non potest, nisi sit cui fiat. Est tamen aduertendum, per accidens in re propria posse furtum committi quantum ad Deum, & conscientiam; velut si quis re sua vtatur, credens esse alienam, tunc enim agit contra conscientiam.

Dicitur (Fraudulosa) quia, vt furtum sit, debet fieri animo furandi: nam si bonâ fide deceptus, quis re alienâ vtatur, putans eam rem esse suam, furtum non committit. Item si per iocum re vtatur alienâ, non est furtum.

Dicitur (Inuito domino) quia si bonâ fide credit dominum permitturum, non est furtum. ff. de Furtis. l. si is, qui. & in dubio præsumitur dominus inuitus. ff. De Furtis. l. Qui vas. §. Vetare. Dicitur autem dominus inuitus, etiam si videat rem suam auferri, & non contradicat ex metu, vel iracundia. ff. de Furtis. l. penultima. alias enim, si possit contradicere, & non contradicat, dicitur consentire.

Dicitur (Lucrifaciendi gratia) quia iniuriæ causa si contractem rem alienam, in Iure tanquam reus iniu-

riæ, non furus teneor. ff. de Furtis. l. Qui iniuria. Item, si fructus immaturos decerpam, in Iure tanquam damni reus, non furus teneor. Idem etiam est, si quis rem alienam in flumen projiciat, aut igni exurat, aut pecus ablatam occidat: in his enim, & similibus, tanquam reus damni obligatur, non tanquam reus furus. Item si quis alienam rapuerit ancillam, non causa lucri, sed gratia libidinis, in Iure non obligatur, vt reus furus, sed vt iniuriæ reus. ff. de Furtis. lege Verum, secunda.

Vltimò dicitur (Vel ipsius rei, vel vñs, vel possessionis) quia re verâ furtum committitur in Iure, si creditor vtatur pignore, vel depositarius re depositâ, vel si commodatarius vtatur aliter re, quam sibi sit concessa. Item si debitor rem pignori datam subtrahat, creditor, nam subtrahit eius possessionem. Item si colonus, qui fundum conduxit, eo vendito, dominum possessione fraudet. In his enim, & aliis similibus aliquid lucri capimus.

Aduertendum est, prædictam Furri definitionem à Iurisperito traditam, reprehendi à Caietano, Soto, & Couarruias locis supra citatis.

Primò, quòd furtum non consistat in solo, & simplici contractu rei, sed in acceptione.

Secundò, eò quòd res immobiles, & incorporales etiam sub furtum cadunt, nam aliquando vi, vel dolo vsurpantur, occupantur, & retinentur.

Tertiò, eò quòd fures, aliquando rem alienam accipiunt, non ob lucrum, sed vt rem illam dissipent, vel incendiant, ac perdant.

Quartò, eò quòd non semper furtum dolose fit, sed factis est, vt fiat contra voluntatem domini.

Sed re verâ hæc omnia facillè diluuntur, nec ob ista definitio Furri à Iurisperito tradita, est reuocanda. Nam res immobiles, & incorporales potius dicuntur vi vsurpari, vel retineri, quam furto furripi. Item contractationem rei Iurisperitis non appellat simplicem rei tractum, sed acceptionem, vt diximus, quæ res ex vno loco in alium mouetur. Item, qui rem alienam accipit, vt eam perdat, in Iure dicitur iniuriæ, & damni reus, & non furus, & ita re verâ est. Item, violentam contractationem intelligit Iurisperitis solum eam, quæ fit animo furandi: nam contractatio rei potest fieri multis aliis modis, neque est furtum, nisi fiat ex animo, & voluntate furandi.

Furtum à Sancto Thoma, Soto, & Caietano definitur, vt sit occulta acceptio rei alienæ inuito domino. Vbi per (rem) intelligitur, tam res ipsa, quam vñs eius, vel vsufructus, vel possessio, vel quodcumque aliud ius in re. per (dominum rei) intelligitur, tam qui habet dominium, & proprietatem rei, quam qui habet vñm, vel possessionem civilem, vel aliud ius in re.

Dicitur (Occulta) vt furtum distinguatur à rapina, quæ fit sciente domino, vel inuito. Obijcies: Quòd occultè fiat, non constituit rationem peccati, ergo non est furtum ideo, quòd fiat occultè, & in scio domino rei, quæ surripitur. Respondet, & rectè quidem Sanctus Thomas loco citato; Quando peccatum sit occultè propter metum, vel yrecondiam, tunc solum est circumstantia, vel modus peccati; at furtum hoc modo non dicitur occultum. Quando verò occultum, est causa peccati, nimirum quando peccatum ideo fit occultè, vt fiat ignorante eo, contra quem fit, & proinde ipso non volente, tunc occultum potest consistere rationem peccati. & hoc modo occultum ponitur in definitione furri. Nam ideo furtum habet rationem iniustitiæ, quia res accipitur ignorante domino, ac proinde non volente. Iniustum autem, vel iniuriam patitur quis, quoties aliquid patitur non volens: & qui ignorans aliquid patitur, eo ipso patitur non volens.

Secundò obijcies. Qui rem suam apud alium existentem propriâ auctoritate accipit, in Iure furtum dicitur committere: quomodo ergo in definitione Furti dicitur, quod sit acceptio rei alienæ? De hoc infra dicemus.

Tertiò obijcies. Qui retinet alienum, etiam si ipse furto eam rem non furripuerit, dicitur furari, & tamen retentio alieni non est acceptio. Respondemus, nomine acceptiois intelligi, etiam retentionem rei alienæ inuito domino, cum sit acceptio continuata.

De variis Furti generibus.

CAPVT XII

FURTUM diuidi solet ex parte rei, quæ furripitur: nam si est res sacra, dicitur sacrilegium. Cum quis verò accepto bona Reipublicæ, dicitur Peculatus. Cum quis disperso grege furatur pecorâ, dicitur Abigens. Cum quis furatur hominem liberum, vt eum vendat, dicitur Plagiarius: nam si quis furatur seruum, vel ancillam, in Iure dicitur propriè fur; quia seruus, vel ancilla est quedam possessio domini: sicut si quis furaretur quodcunque aliud animal. Si quis tamen accipiat filium, vel vxorem alicuius, non dicitur furtum, sed potius captiuitas.

Notandum est de sacrilegio, in Iure Canonico, illud tripliciter dici. Primò, quando res sacra ex loco sacro furripitur. Secundò, quando res sacra ex loco non sacro. Tertiò, quando res non sacra ex loco sacro. *cap. Quisquis. 17. quest. 4. & Glossa in cap. Sacrilegium, eadem Causa, & questione;* quia res licet non sit sacra, si ex loco sacro accipitur, peccatur tamen contra immunitatem, & sanctitatem loco debitam. Quando verò res est sacra, vnde quæ accipitur, peccatur contra immunitatem, & sanctitatem debitam ipsi rei. At verò in Iure Ciuili non habetur tanquam sacrilegium, nisi quando res sacra ex loco sacro auferatur, *l. Si quis in loci. Cod. De Episcopis, & Clericis.*

Item Furtum diuiditur à Iurispenſitis in manifestum, & non manifestum. Manifestum dicitur: quando fur deprehenditur cum re furtiua antequam deueniat ad locum destinationis, hoc est, ad locum, in quo destinauit eo die manere cum furto, siue deprehendatur ab eo, cuius est res furtiua, vel ab alio, siue in loco publico, siue in privato deprehendatur. Non manifestus fur dicitur, qui non deprehenditur cum furtiua re, vel si deprehenditur postquam pertulit eam in locum quò destinauit. Hæc omnia colliguntur ex *l. Furor. l. Fur. l. Quo destinauerit. l. Sine igitur. ff. De furtis*. De aliis duobus modis datur actio de furto.

Primò queritur, Quo modo furtum à rapina distinguitur? Respondetur, distingui specie: nam furtum, & rapina sunt duæ iniustitiæ distinctæ. Quoniam rapina fit sciente domino, & inuito, & ita continet iniustitiam per vim illatam: at furtum dicitur esse contra voluntatem domini, quia auferitur eius res ipso ignorante, & ita non est iniustitia per vim illata, sed est iniustitia contra voluntatem domini.

Secundò queritur, An definitio furti capite præcedenti tradita, conueniat communiter furto, & rapinæ? In hac re Glossa in *cap. Penali. 24. questione 5.* ait furtum esse genus ad rapinam: nam furti nomine intelligitur omnis illicita rei alienæ usurpatio. Medina *questione 4. de Restitut.* ait, furtum prout est definitum à Iurispenſito, genus esse ad rapinam, quia in definitione illa comprehenditur omnis iniustitia rei alienæ acceptio. Sic etiam ait Siluester *verb. Furtum. num. 2. & Gabriel in 4. distinct. 25. quest. 3. art. 1.*

Sed dicendum est, Furtum aliquando sumi latè, & tunc omnis iniustitia rei alienæ acceptio dicitur furtum: & hoc modo comprehendit acceptioem rei alienæ per

vim, quæ dicitur rapina; & acceptioem rei alienæ occultam, quæ dicitur propriè furtum: & acceptioem rei alienæ fraude, vel alio modo commissam in contractibus, nimirum emptione, locatione, & aliis huiusmodi, & in vsura, & simonia; & sic accipitur in *Septimo Decalogi Præcepto*, cum dicitur: [Non furaberis:] nam à parte intelligitur totum, id est, Prohibetur omnis illicita rei alienæ acceptio: sed secundo modo accipitur furtum propriè, & strictè, prout est acceptio rei alienæ occulta inuito domino: & hoc modo distinguitur à rapina, & ab illicita acceptioe ex vsura, vel simonia, vel aliis contractibus. Vnde intelligitur id, quod dicitur in *lege Si vendidero. ff. de Furtis. & Instit. De vi bonorum raptorum, in principio.* In quibus locis significatur, rapinam esse speciem furti, & raptorem esse furem, & actione furti teneri. In his omnibus locis sumitur furtum latè.

Notandum etiam est, etiam rapinam aliquando sumi latè pro quacunque iniusta rei alienæ acceptioe, & retentione, & hoc modo comprehendit furtum, & rapinam strictè acceptam; immò comprehendit etiam acceptioem vsurariam. Vnde *24. questione quarta, cap. Si quis.* dicitur: [Si quis vsuram accipit, rapinam facit,] ex Ambrosio: & *eandem causam, questione quinta, cap. Si quis.* ait Augustinus: [Si quis inuenisti, & non reddidisti, rapuisti.] & *distinct. 19. cap. Ordinandus*; ait Hieronymus: [Aliena rapere conuincitur, qui ultra necessarium sibi retinere conatur.] In his omnibus locis rapere idem est, quod illicitè alienum accipere, vel retinere; immò etiam alteri denegare, quod est illi debitum lege caritatis, & misericordie.

Secundo modo accipitur rapina propriè, & strictè: & est rei alienæ manifesta, & violenta acceptio: & hoc modo distinguitur tanquam species à furto, & ab vsura, ac ceteris iniustis acceptioibus in contractibus.

Tertiò queritur, An furtum sit grauius peccatum fornicatione? Sanctus Thomas *secunda secunda quest. 254. articulo tertio*, ait, fornicationem esse grauius peccatum; quia infert damnum procreandæ proli. Sed Martinus de Magistris *tract. de temperantia, quest. 2.* sentit furtum esse grauius; quia furtum, inquit, est contra iustitiam, fornicatio contra temperantiam, ergo maiori virtuti opponitur furtum, quam fornicatio.

Sed dicendum est, Fornicationem esse grauius peccatum ob rationem traditam à Sancto Thoma. In moribus autem non semper illud peccatum est grauius, quod opponitur maiori virtuti; alioqui enim necandum peccatum non esset grauius furto; quod est absurdum. Item grauitas peccati aliquando sumitur ex maiori detrimento, quod infert. Quia igitur fornicatio infert damnum proli, quæ eo ipso, quod per fornicationem procreatur, solet vt plurimum male educari: damnum autem ex furto consequens solum est in bonis temporalibus; sequitur inde, quod fornicatio sit grauius peccatum furto.

